Una llei que obre grans esperances per a les entitats i els professionals dels serveis socials

Lali Sandiumenge
Periodista

El balanç de la normativa per part dels qui hi van participar

Satisfacció i grans esperances, però a l'expectativa. Aquest és en general el sentiment compartit entre els professionals, entitats socials, sindicats i institucions que han participat en l'elaboració de la nova Llei de serveis socials de Catalunya. Quines són les virtuts de la normativa? I les mancances? I els principals reptes? Algunes xifres ja són sobre la taula: el Departament d'Acció Social i Ciutadania calcula que cap a l'any 2010 es beneficiaran dels serveis socials 1,3 milions de persones, mig milió més que ara. Si la despesa és actualment de 843 MEUR en serveis, el 2015 serà de més de 2.000 MEUR. Es crearan prop de 53.000 nous llocs de treball.

Ningú no discuteix que la nova Llei de serveis socials és ambiciosa, molt avançada i representa un gran pas endavant, però moltes de les persones consultades per elaborar aquest reportatge matisen que tot dependrà del desplegament normatiu, de la cartera de serveis garantits i dels recursos que s'hi inverteixin.

La Llei beneficiarà 1,3 milions de persones, mig milió més que ara, amb una inversió de més de 2.000 MEUR i es crearan prop de 53.000 nous llocs de treball

"La Llei és maca i l'escenari és interessant. Caldrà veure com es col·loquen els actors i es desenvolupa l'obra de teatre", assenyala Francesc Pérez, president del Comitè Català de Representants de Persones amb Discapacitat (Cocarmi). "A Catalunya tenim la virtut de fer lleis avançades que no acaben de desplegar-se", opina al seu torn Xavi Puig, membre de l'Espai de Debat Permanent i Aplicat dels Serveis Socials a Catalunya. "La Llei del 1985 no era dolenta, però va quedar en part invalidada per la manca de desplegament", comenta Pilar Puig, presidenta del Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya. "L'ampolla es pot veure mig buida o mig plena. És un repte, però tot repte comporta noves oportunitats."

L'ampolla, ara per ara, és veu mig plena i el que s'espera és que s'acabi d'omplir. L'aprovació parlamentària de la Llei ha satisfet tothom i ha alegrat alguns col·lectius socials

El Ple del Parlament de 3 d'octubre de 2007 va aprovar la Llei de serveis socials.

Foto: Santi Carbonell.

que se sentien ignorats. "No vam brindar amb cava perquè no en teníem", exclama Teresa Marfull, gerent de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals. "La Llei reconeix i cobreix per primera vegada la salut mental, la manca de la qual sovint no s'entén bé que forma part de les discapacitats. Beneficiarà entre 30.000 i 40.000 persones i consolidarà la Llei de dependència."

La nova Llei de serveis socials, juntament amb la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència del Govern de l'Estat, ha de consolidar l'anomenada *quarta pota* de l'estat del benestar. D'entrada, neix amb bons auguris i dos grans avantatges: el procés de gestació i el consens de tots els grups representats al Parlament, fet que s'interpreta com una mostra clara de voluntat política.

"La Llei reconeix i cobreix per primera vegada la salut mental. Això permetrà beneficiar entre 30.000 i 40.000 persones i consolidarà la llei de dependència"

En l'elaboració de la Llei, hi van participar entitats socials, associacions i federacions, institucions públiques, col·legis professionals, sindicats i, fins i tot, ciutadans a títol individual. L'abast de la participació va quedar reflectit el dia en què es va aprovar al Parlament, el 3 d'octubre passat, quan es va haver d'habilitar una sala especial per acollir els convidats i seguir les votacions. El vist-i-plau va ser unànime: 133 vots a favor, cap en contra, cap abstenció i dos diputats absents.

Per alguns, la Llei ha marcat pautes de com s'han de fer les coses, perquè ha donat veu a una gran diversitat de sectors i ha escoltat substancialment el que es demanava. Aquest cop no es podrà dir allò que sembla que els legisladors no hagin sortit mai del despatx, i així ho reconeixen un bon nombre dels entrevistats. "És la primera vegada que una llei s'elabora d'aquesta manera i tan de bo que altres funcionin així", assenyala Xavi Puig. El més important

La Llei ha marcat pautes de com s'han de fer les coses, perquè ha donat veu a una gran diversitat de sectors i ha escoltat substancialment el que es demanava

ara és seguir de prop els decrets que regularan la normativa després de l'entrada en vigor. És un procés de llarg recorregut, diuen, i s'ha de continuar. "En el desenvolupament dels reglaments s'hauria de tenir en compte les organitzacions, de manera que es puguin cobrir els buits. Tenim drets, però els reglaments han de garantir que els podem exercir", demana María José Vázquez, presidenta de la Federació ECOM, que agrupa 157 entitats de discapacitats físics, 117 de les quals catalanes.

Més població i més necessitats

La Llei arriba 22 anys després de la primera, que es va aprovar el 1985 també per unanimitat. Més enllà de les mancances, des d'aleshores la societat catalana ha crescut i ha evolucionat. La complexitat social, diuen els treballadors del sector, és molt gran i ho serà encara més, i mentre hi ha grups ben atesos, altres estan desprotegits. Hi ha més població amb més necessitats i nous col·lectius i factors de risc, com l'increment de la població immigrada, els canvis en les estructures familiars o la incertesa creixent en el món laboral, i calen polítiques de prevenció decidides. L'allargament de l'esperança de vida, l'increment del cost de la vida, la consciència més elevada dels ciutadans d'exigir el seus drets i el major reconeixement social de la professió, són reptes nous que cal tenir en compte.

"Els serveis socials estaven estereotipats com la veu dels pobres i s'havien de redimensionar per atendre tota la població, sense oblidar el col·lectiu més necessitat", indica Maite

El Centre Ocupacional de Les Corts ofereix teràpia ocupacional i teràpia d'inserció.

Foto: Lali Sandiumenge.

Mauricio, presidenta del Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya (CEESC). Calia obrir els serveis socials, copats pels grups més marginats o febles, a la gran massa del que s'anomena la *classe mitjana*, que n'havia quedat al marge, massa *pobra* per pagar serveis privats i massa *rica* per accedir als de titularitat pública. "La classe mitjana és la més oblidada i des del moment en què les famílies comencen a no poder arribar al final del mes, sorgeixen moltes necessitats", diu Pilar Puig.

És el cas de la família Puig, del barri d'Horta, a Barcelona. El pare, Joaquim, de 88 anys, vidu, va quedar impossibilitat fa dos anys a causa d'una embòlia. La seva filla, Irene, treballa i no se'n pot ocupar durant la jornada laboral. "Vaig anar als serveis socials, però no em van ajudar gaire. Porto el meu pare a un centre de dia, i tot i l'ajut de la Generalitat, de 300 euros, és molt car i en pago 500 al mes", es lamenta.

Hi havia consens general que era imprescindible abordar de nou els serveis socials. Tant és així que, a partir d'una convocatòria del CEESC, un grup d'entitats representatives dels diferents agents que intervenen en els serveis socials van començar a treballar junts el 2002. El febrer del 2004 van presentar al Parlament un manifest, "Fòrum d'Atenció a les Persones: els serveis socials", que propugnava un compromís social i un canvi d'actitud. "Vam aparcar els interessos particulars i vam treballar per als col·lectius", recorda Maite Mauricio. Convertit mesos més tard en L'Espai de Debat, va ser un dels interlocutors que van fer aportacions al document de base elaborat pel comitè d'experts i esmenes a l'Avantprojecte de llei.

"Els serveis socials estaven estereotipats com la veu dels pobres i s'havien de redimensionar per atendre tota la població", indica Maite Mauricio, presidenta del Col·legi d'Educadores i Educadors Socials de Catalunya

Tot i l'èxit del procés, per alguns l'aprovació de la Llei s'ha allargat excessivament. Es va anunciar al principi del 2004, però va quedar pendent de la legislatura anterior, quan es va trencar el tripartit. Prova d'això és que ha passat per tres conselleres de Benestar i Família, ara Acció Social i Ciutadania –Anna Simó, Carme Figueres i Carme Capdevila–, i ha entrat en vigor un any més tard del que inicialment s'havia previst.

El dret davant la beneficència

Es tractava, segons ho ha resumit la consellera d'Acció Social, Carme Capdevila, "de garantir la igualtat d'oportunitats, l'accés universal i serveis socials de proximitat", i aquestes són les principals virtuts de la Llei que es destaquen. Altres elements que es valoren positivament són el reconeixement del paper de les entitats del tercer sector, que sovint han hagut de fer els serveis socials; la transversalitat, tant entre les diferents administracions com la coordinació amb altres sistemes del benestar, o la determinació de requisits mínims de qualitat i d'un sistema per garantir-los mitjançant el control i la inspecció.

Un futur per als discapacitats intel·lectuals

Un 9 % de la població catalana conviu amb algun tipus de discapacitat o malaltia mental. El Jordi, el Jaume, la Cristina o l'Àlex, tots usuaris del Centre Ocupacional Les Corts, de Barcelona, en són un exemple. Són discapacitats intel·lectuals, subratlla Esmeralda Miquel, la directora, que un cop acabada l'etapa escolar, sigui en una escola ordinària o especial, queden marginats del món laboral.

El centre es va crear al final del 2004 per iniciativa de les tres escoles d'educació especial del districte, agrupades en la Coordinadora d'Entitats Pro Persones amb Discapacitats de les Corts, i gràcies a un acord entre l'Administració local i l'autonòmica, que van aportar el terreny i el finançament de les obres, respectivament. Concertat, les famílies dels usuaris paguen una quota mensual que no arriba als 200 euros i que inclou el servei de menjador, la piscina i les sortides que fan de tant en tant.

El centre acull de 9 a 17 hores un total de 56 usuaris, la majoria dels quals tenen entre 18 i 25 anys. L'objectiu és aconseguir el màxim grau d'inserció social i laboral. Per això, compta amb dos grans blocs d'activitats, les d'ajustament personal i social, en les quals es treballen hàbits i aprenentatges, i les d'ocupació terapèutica, com els tallers d'estampació de roba, de reciclatge de paper o d'enquadernació.

Moltes de les places del centre són de servei de teràpia ocupacional, però n'hi ha també de servei ocupacional d'inserció, per a persones que s'ha valorat que tenen capacitat per inserir-se al món laboral però que necessiten un suport previ. "Molts dels nois i les noies són persones responsables i amb ganes, que podrien treballar de conserges, d'ajudants de recepció o en magatzems, però a l'empresa ordinària li costa molt donar aquesta oportunitat, moltes vegades per desconeixement", denuncia l'Esmeralda. "La nostra lluita, és que la societat s'obri més i el món laboral els accepti. A vegades, s'exigeix més a les persones amb discapacitat que a les persones *sense problemes*."

La universalització dels serveis socials, que passen de ser un dret condicionat a ser un dret subjectiu exigible, ha de permetre que prop de mig milió de persones s'hi incorporin en els pròxims dos anys. Segons la Llei, qualsevol ciutadà té dret ara als serveis socials, de la mateixa manera que té dret a tenir una targeta de la Seguretat Social o una plaça en una escola pública.

"S'universalitza el dret i deixem de parlar d'un model assistencial. El més important d'això és que no només sabrem que hi podem accedir sinó que tindrem al darrere una base jurídica per poder-lo executar. I aquesta obvietat a vegades és una condició indispensable", subratlla Francesc Pérez. "S'ha consagrat el dret del ciutadà davant del que era abans la beneficència. Tothom té dret a ser atès; és general, però molt important", coincideix a dir Jaume Clupés, president de la Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (FEDAIA).

La segona virtut de la Llei és que aposta clarament per la descentralització territorial, sobre la base del principi de subsidiarietat. Els serveis es gestionaran al nivell més pro-

El servei d'unitats mòbils de teleassistència funciona les 24 hores del dia.

Foto: Lali Sandiumenge.

per al ciutadà, fet que n'ha de garantir la qualitat i l'equitat territorial entre el medi rural, l'urbà i el metropolità. En aquest sentit, es valora molt positivament la creació de la figura del professional de referència, encarregat d'atendre la persona que arribi a la recerca d'ajut a qualsevol àrea d'assistència primària.

La Llei aposta clarament per la descentralització territorial, sobre la base del principi de subsidiarietat i això permetrà donar resposta més àgil i més a la mida de les demanades

La universalització dels serveis socials, que passen de ser un dret condicionat a ser un dret subjectiu exigible, ha de permetre que mig milió de persones rebin prestació

"Penso que així es donarà una resposta més àgil i més a la mida de les necessitats i les demandes dels ciutadans i ciutadanes", opina Montserrat Ballarín, diputada de Benestar Social de la Diputació de Barcelona, que destaca que s'hagi reconegut el paper de suport tècnic i econòmic d'aquesta institució als governs locals. "La Llei és una gran pas endavant molt important, perquè reforça els serveis socials bàsics d'atenció, que són competència dels ajuntaments", afegeix Ricard Gomà, tinent alcalde d'Acció Social i Ciutadania de l'Ajuntament de Barcelona.

Nous serveis i prestacions

La funció del professional de referència, de manera equivalent a un metge de capçalera dels serveis socials, serà orientar i assessorar l'usuari al llarg de totes les gestions i tràmits, i davant el ventall de serveis i prestacions. En aquest sentit, la Llei inclou un catàleg que sistematitza l'oferta, i un nivell d'objectius a assolir per al període 2008-2009. Serà la base de la cartera que s'ha d'aprovar per decret i per una vigència de quatre anys.

Un suport personal a la teleassistència

La Pepita Cifré té 85 anys i viu sola en una casa vella del centre de Sant Feliu del Llobregat des que va morir el seu germà, fa un parell d'anys. Es troba bé, i té el cap molt clar, però li falta estabilitat i sovint cau. L'únic familiar que li queda és el Miquel, un nebot que se n'ocupa molt però que per motius laborals és sovint de viatge. La Pepita compta amb el servei de teleassistència domiciliària, i una senyora de serveis socials que dos cops a la setmana l'ajuda amb la neteja de la casa i l'acompanya a comprar i al metge.

Com cada 15 dies, la Pepita té cita avui amb la Marian Fernández, una de les responsables de la Unitat Mòbil de Teleassistència del Baix Llobregat. Tot i que en té la clau per si hi ha alguna emergència, la Marian truca a la porta del carrer i la Pepita baixa a obrir-li. Es fan un petó i s'asseuen a xerrar una estona. Repassen la darrera visita al metge de capçalera i la medicació que li va donar per a la tos. Finalment, fan una prova per confirmar que l'aparell de teleassistència, que la Pepita porta penjat del coll, funcioni correctament. "Em sento més tranquil·la des que el tinc", explica.

La Pepita és un dels 27.520 usuaris de 282 municipis diferents del servei de teleassistència domiciliària de la Diputació de Barcelona, que representa el 4,7 % de la població més gran de 80 anys de la província. Com és el seu cas, la gran majoria viuen sols i tenen un alt grau de dependència. Tot just fa dos anys, n'hi havia només 2.800, però l'augment de la demanda és del voltant de 55 aparells diaris, uns 1.100 cada mes. La previsió de la Diputació és arribar als 55.000 aparells cap al 2011.

L'objectiu del servei d'unitats mòbils és complementar i personalitzar el de teleassistència. Funciona les 24 hores del dia. "La nostra tasca inclou atendre urgències, fer-ne després un seguiment, visitar els usuaris si els truquem i no ens contesten, i a vegades anar-los a veure només per una qüestió de soledat o per donar suport després del dol", explica la Marian, que carrega en el tot terreny amb què es desplaça

Entre les novetats dels serveis destaquen, per exemple, el reconeixement dels clubs socials per a malalts mentals, un servei no terapèutic sinó rehabilitador, i els programes de serveis prelaborals, adreçats a les persones que necessiten superar l'estigma social, recuperar els hàbits i aprendre a tornar a treballar. "Hi havia una gran mancança històrica. Tothom sap que les persones amb malalties mentals depenen de sanitat, però no que poden entrar en una reinserció social. Un cop han pres les pastilles i estan estabilitzats, què fem amb aquestes persones? A través del lleure poden fer un procés d'inclusió social", explica Teresa Marfull, la Federació de la qual gestiona 21 clubs socials a tot Catalunya que atenen unes 1.200 persones amb trastorn mental.

Un altre cas és el dels centres oberts d'atenció a la infància i l'adolescència, que la Llei recull com a equipament especialitzat en la prevenció, una de les grans mancances d'aquest sector. "La Llei recull moltes de les nostres inquietuds sobre drets i recursos, i n'amplia alguns conceptes. Potencia també l'acolliment familiar i l'adopció", subratlla

La Pepita Cifré rep a casa seva, a Sant Feliu de Llobregat, el suport quinzenal de la Marian. Foto: Lali Sandiumenge.

equipament d'atenció sanitària urgent. "Aquest matí he visitat un senyor de Vilanova que té Alzheimer i ha caigut. Valorem la situació, i si cal trucar o no a l'ambulància o al metge."

La primera unitat mòbil que va entrar en funcionament va ser la de Sabadell, l'abril del 2006, i després va arribar la de Sant Feliu de Llobregat, que dóna cobertura a tota la comarca del Baix Llobregat, el Garraf i algunes poblacions de l'Alt Penedès i l'Anoia. També en funcionen a Mataró, Manresa i l'Hospitalet. La més recent, inaugurada al principi de desembre, atén des de Granollers 47 ciutats i pobles del Vallès Oriental i Occidental.

Jaime Clupés, que espera que la normativa s'articuli amb la nova llei de la infància. Per a aquest sector, es preveu incrementar també en dos anys un 50 % les places en serveis d'intervenció socioeducativa no residencial i dotar de les places d'acolliment residencial que siguin necessàries per atendre totes les necessitats.

La Llei recull com a equipament especialitzat en la prevenció els centres oberts d'atenció a la infància i l'adolescència

La falta de places residencials és una queixa recurrent dels professionals, entitats socials i associacions d'afectats. Esmeralda Miquel, directora del Centre Ocupacional Les Corts, de Barcelona, i Abigail García, treballadora social del centre, asseguren que en el col·lectiu de discapacitats intel·lectuals el temps d'espera és molt llarg i aconsellen a les famílies que no perdin temps i s'apuntin a les llistes, tot i que encara no ho tinguin clar. Un dels seus usuaris en va sol·licitar una quan tenia 18 anys i ja en té 30 i segueix sense poder marxar del domicili familiar.

Esmeralda Miquel, dreta a l'esquerra, en una de les aules del Centre Ocupacional de Les Corts.

Foto: Lali Sandiumenge.

En aquest sentit, l'annex de la Llei preveu per al període 2008-2009 un increment del 20 % de les places a les residències i als centres de dia per a la gent gran, i un augment equivalent de les places de residència, llars residencials, centres de dia, centres d'atenció especialitzada i centres ocupacionals per a persones amb discapacitat o malaltia mental. "Una cosa són les previsions, però si el pressupost no s'incrementa moltíssim no es podran fer", matisa Abigail García, amb una mica d'escepticisme.

Més professionals i més qualificats

La Llei afecta de ple els professionals del sector. D'entrada, i per fer front a les noves responsabilitats dels serveis socials bàsics, fixa per als propers dos anys una ràtio de tres diplomats en treball social i dos en educació social per cada 15.000 habitants a totes les àrees bàsiques de serveis socials, que es considera més adequada a les necessitats. També preveu incrementar en el mateix període un 50 % la dotació de professionals en els equips d'atenció a la infància i l'adolescència i els de valoració de les persones amb discapacitat, crear la figura de l'assistent personal i impulsar l'atenció domiciliària.

"Una cosa són les previsions, però si el pressupost no s'incrementa moltíssim no es podran fer", matisa Abigail García, treballadora social

Com a conseqüència del reforçament del paper dels serveis socials bàsics, n'augmentaran les plantilles. Només a Barcelona, Ricard Gomà calcula que es necessitaran 550 professionals per a les 110 unitats bàsiques d'atenció social primària, uns 200

Una treva per als cuidadors familiars

A Catalunya, hi ha més de 300.000 persones en situació de dependència, dues terceres parts de les quals són més grans de 65 anys. L'atenció a la dependència recau majoritàriament sobre les famílies i, especialment, sobre les dones, que són el 83 % dels cuidadors informals. Les conseqüències són recurrents: cansament, depressions, falta de temps lliure, impossibilitat de treballar o reducció de la jornada laboral si es treballa.

La Irene Puig n'és un cas clar. Va decidir anar a viure amb el seu pare, Joaquim, de 88 anys, fa onze anys. Reclòs en una cadira de rodes des que en fa dos va partir una embòlia, un atac de cor recent l'ha debilitat físicament. La Irene en té cura, però a un cost personal considerable: s'aixeca a les sis del matí, amb temps per vestir-lo i donar-li l'esmorzar, el deixa després en un centre de dia per a gent gran i el torna a recollir en sortir de la feina a mitja tarda. Cada cop que va a veure un partit del Barça, una de les poques diversions que es permet, ha de contractar un cuidador. "Vaig molt cansada", afirma.

L'any passat, a través de l'assistenta social del barri, els Puig es van assabentar del programa Respir, un programa que coordina la Diputació de Barcelona des del 2001 i al qual s'accedeix des dels serveis socials municipals. Més pensat per donar suport als cuidadors familiars que a les persones dependents, el programa ofereix 168 places d'estada temporal per a gent gran i 28 per a persones amb discapacitat psíquica al recinte Mundet. "L'any passat vam provar durant 15 dies, però el meu pare s'hi va sentir tant a gust que aquest any hem fet tot el desembre. El dia de Nadal i de Sant Esteve el vindré a recollir per dinar a casa", explica la Irene. "Per mi, és una tranquil·litat total, ell està bé i jo puc descansar".

La filosofia del programa és alleujar la sobrecàrrega familiar. "El servei és per a les famílies, però també per a les persones ateses", explica Oriol Oset, un dels responsables. Les estades oscil·len entre un mínim de 15 dies i un màxim de dos mesos, per a la gent gran, i d'un màxim de dos mesos en períodes mínims de tres dies per a les persones amb discapacitat intellectual. El preu del servei, que es fixa en funció dels ingressos dels usuaris, frega els 15 euros per dia de mitjana. L'ocupació és del 91 %. I els motius més freqüents són la necessitat de descans o de vacances, intervencions quirúrgiques, reparacions a la llar i imprevistos socials.

La família Puig. Foto: Lali Sandiumenge.

Maite Mauricio i Xavi Puig, en un moment de l'entrevista.
Foto: Lali Sandiumenge.

més que ara. "Estem fent els números. No ho podrem assumir d'avui per demà, però tenim fins al final del 2009. La Llei s'ha de complir i ho exigirem", afirma.

En el seu conjunt, la Llei implicarà noves contractacions, la gran majoria de les quals de personal tècnic i auxiliar, com ara treballadors familiars, assistents personals o personal geriàtric.

Però no només calen més professionals, sinó sobretot professionals amb més formació, suport i supervisió. La nova normativa planteja com un dret de l'usuari la qualitat dels serveis i considera important per a això la qualitat de l'exercici professional i de les condicions socials i laborals dels treballadors. Inclou un capítol dedicat als professionals, que detalla la cobertura de necessitats i les mesures de protecció i suport. També destina un títol a la formació permanent, la recerca, la innovació tecnològica i la qualitat, l'ètica i la deontologia professional.

Les necessitats de millora

A l'altre costat de la balança hi ha les mancances. La crítica, aquí, també és coincident: en primer lloc, es denuncia el copagament i el fet que els beneficiaris dels serveis socials no siguin totes les persones que es trobin a Catalunya, independentment del seu origen o situació administrativa, en al·lusió als immigrants en situació irregular.

El tercer sector advocava per la gratuïtat, que considerava bàsica per equiparar els serveis socials amb les pensions, la sanitat i l'educació. Amb el nou sistema, tothom té dret als serveis,

tot i que més tard, i en funció de la seva renda, es determinarà el règim de copagament, és a dir, quina part del servei haurà de pagar la persona receptora i quina les administracions.

Només a Barcelona es calcula que es necessitaran 550 professionals per a les 110 unitats bàsiques d'atenció social primària, uns 200 més que ara

Per l'Espai de Debat, això implica que s'universalitza l'accés, però no el dret. "L'explicació política és la viabilitat, que sigui sostenible, però no hi estem d'acord. A més, pot crear precedent", alerta Maite Mauricio. "La nostra proposta era que els serveis socials tinguessin el mateix rang que l'educació i la sanitat, i ens han colat el concepte. I això vol dir que seguim sent la germana pobra, com ho hem estat històricament", afegeix Xavi Puig.

Tot i així, s'admet una novetat positiva i és que el copagament es valorarà en funció dels ingressos de l'usuari i no dels seus familiars, com fins ara, cosa que vol dir que la renda dels fills o la del cònjuge no computarà a l'hora de sol·licitar, per exemple, una plaça en una residència pública per a gent gran. Aquest ha de ser un dels mecanismes per baixar el llistó i permetre que gent com la Irene i el Joaquim Puig se'n beneficiïn.

Des del col·lectiu de discapacitats físics, però, es considera que el copagament perjudica negativament els qui han fet l'esforç d'incorporar-se al mercat laboral i, per tant, tenen rendes més altes. "Hem insistit molt però no s'ha tingut en compte a l'hora de posar barems la ca-

Festa de Naddal del Programa Respir que gestiona la Diputació de Barcelona.

Foto: Lali Sandiumenge.

restia de la vida per als discapacitats", diu María José Vázquez, que recorda que un estudi recent de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat assegurava que el sobreesforç econòmic que ha de fer una persona amb discapacitat per tenir la mateixa qualitat de vida que una persona d'estatus social equivalent és de 27.000 euros més a l'any. "Hi ha moltes coses del dia a dia que encareixen la vida, com els transports o el fet que a l'hora d'anar a comprar no sempre podem fer-ho als llocs més barats", explica.

Els recursos preocupen. La Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, una plataforma que integra 24 organitzacions i 2.000 entitats, considera que en cal un increment important. Els municipis, n'estan pendents, ja que, s'afirma, fins ara han funcionat per iniciativa pròpia i a vegades assumint els costos. "En aquests anys els ajuntaments han fet un esforç econòmic molt important per finançar els serveis socials, i hi han aportat molt més del 33 % que els pertocava", sosté Montserrat Ballarín. En aquest sentit, es retreu que la cartera de serveis estigui vinculada al pressupost i no estigui incorporada a la Llei. Hauria de consolidar-se, subratllen alguns, i no dependre de la quantitat que es destini a cada pressupost i del decret del govern corresponent.

Des dels sindicats, es creu que s'hauria d'haver prioritzat la titularitat pública dels serveis i haver previst mesures per millorar les condicions laborals i l'estabilitat dels treballadors del sector. En aquest sentit, UGT reclama que l'externalització dels serveis estableix criteris de preferència per a les entitats d'iniciativa social, sense ànim de lucre, i un acord marc del sector que reguli i dignifiqui les condicions laborals dels professionals, tant del sector públic com del privat. "És un sector amb un nivell salarial baix, hi ha un nivell elevat de rotació i horaris de canvis de torn", assenyala Dolors Llobet, secretària socioeconòmica de Comissions Obreres. "Si no hi ha un nivell d'estabilitat de les plantilles, el servei se'n ressent".

"S'han d'arreglar les nostres condicions laborals", insisteix Pilar Puig, que al final de la conversa enceta un debat de molt més abast. "Potser caldria plantejar-nos quin model d'estat del benestar volem a casa nostra", proposa. "El que tenim ara, que considera la família com a primera responsable de les seves tribulacions, o el dels nostres socis nòrdics, basat en la recaptació d'impostos? D'això ningú no en parla", sospira. "No se'n parla enlloc."

Lali Sandiumenge

Periodista i fotògrafa, especialitzada en informació social i internacional. Ha col·laborat per a diferents mitjans de comunicació catalans, de premsa escrita, ràdio i televisió. Va ser corresponsal del diari AVUI a Lima, Brussel·les i Rabat. Aquests darrers tres anys ha treballat des del Caire com a freelance.